

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, by
The Ukrainian Nat'l Ass'n
of America
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscriptions:
per year..... \$2.00 ; Canada & Europe
half year..... 1.00 ; per year..... \$3.00
single copy..... .03 ; half year..... 1.50

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу.
видає
"УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Підписки:
на рік..... \$2.00 ; Канада і Європа
на пів року 1.00 ; на рік..... \$3.00
поод. число .03 ; на пів року 1.50

УРЯДОВИЙ ОРГАН У. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE UKR. NAT'L ASS'N OF AMERICA

РІК XXII.

Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок 22-го грудня 1914.

Ч. 91.

|

VOL. XXII.

Jersey City, N. J., Tuesday, December 22, 1914.

N. 91.

РІШАЮЧА ПОВІДА НІМЦІВ І АВСТРІЙЦІВ НАД МОСКАЛЯМИ.

Замах на українські школи в Галичині й на Буковині.

Побіди австрійського війська в Карпатах.

Французам в зачіпній війні не ведеться.

ВИСЛІЛКА КАЛЕНДАРІВ ДЛЯ ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Отсим повідомляємо, що календарі готові і висилка вже розпочалась.

Звертаємо увагу місцевих урядників відділів У. Н. Союзу, що календарі для членів висилалась сейчас по надісланню розмету за місяць грудень. Кождий відділ одержить таке число календарів, скільки виносить стан членів з кінцем місяця грудня.

Сего тижня вислано календарі слідуємим відділам: 399, 362, 347, 77, 286, 241, 313, 388, 401, 394, 321, 243, 374, 284, 320, 258, 396, 269, 139, 211, 265, 291, 305, 51, 138.

Пригадуєся Вп. секретарям дотичних відділів, щоби заняли ся відбором і розданем календарів членам своїх відділів. На случай не отримання посилок, просить ся сейчас нас повідомити.

Джерзі Сіті, 15. грудня, 1914 р.

Головний Уряд У. Н. Союзу.

ЗАМАХ НА УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ В ГАЛИЧИНІ І НА БУКОВИНІ.

ПЕТРОГРАД, дня 20. грудня. — Пороблено заходи під проводом одного члена російської державної думи в справі „народного виховання“ в Галичині. Небаром має ся отворити курси російської мови і літератури для народних учителів з „малоруських“ (українських) шкіл в Галичині і на Буковині. Ті курси будуть покищо отворені лише в деяких осередках. Наперед повстануть вони у Львові, Самборі, Тернополі, Станиславові і Чернівцях.

Окрім того Росія плянує ще инший спосіб москвощення шкіл (українських) в Галичині і на Буковині. З початком січня старого стилю (14. січня) 1915. р. російське міністерство просвіти заложить десять „вагірцевих“ народних шкіл, в яких викладовою мовою буде мова московська. Ті школи будуть розміщені в Галичині і на Буковині; п'ять з них буде в містах, а п'ять в селах.

До тих планів російського уряду треба перелісним звичайно що вони — передчасні. Бо коли утвара російської армії на схід піде даліше так добре як іде в останній часі, то з тих військ устане лише спомин, несподіваний для обох сторін: для Москви і для нашого народу, якому російський уряд хотів до народних шкіл, які і так непотрібно мали польську приналежність, внакучувати „москвошину“, а рідну мову народу з них цілком прогнати.

Отже до утчі російської армії далеко не скідаєся — чого місяць теперішнього положення можна сподіватися — такі недоварені плани російського уряду і його міністерства „просвіщенія“ — його план осмілюють перед світом.

Далеко розумніше зробив би російський уряд, як би замкнув московських напих шкіл в Галичині та на Буковині — пославши ся із широким „просвіщенієм“ в Росію, а особливо в тій же Москві.

циній. Оттам то такі „вагірцеві школи“ („образовани учіліща“) були би благодаттю і російській уряді бжедан би ся може навіть здатності, як би бжедан марних 10 (десять) вагірцевих шкіл давали своїм найблизшим Москалям. А так що? Московські хлопці будуть проханнями своє „просвіщеніє“, що воно є для них махучою, а для чужих „матушкою“, а знова українські діти в Галичині і на Буковині будуть проханнями за замах на їх рідну мову, на їх права, здобути боротьбою їх батьків. І так російський уряд, а особливо славетне міністерство „просвіщенія“ (якого голова, звичайний розумник — міністер Кассо помер перед кількома тижнями і покищо там ще гірше благополуччє як було) — дивлять ся тільки прохання з двох сторін, а може — і то навіть може в скорім часі — лише осмілюють.

Війна з Росією.

ВЕЛИКА ПОБІДА НАД МОСКАЛЯМИ
В РОСІЙСЬКІЙ ПОЛЬЩІ.

ПОЗНАНЬ, Німеччина. З годиною німецької кватири на сході — в Познані доноситься під датою 19. с. м. (через Берлін і Лондон): Остання побіда полевого маршала фон Гінденбурга над Москалями в російській Польщі, як тепер виявляється ся з його звіту, — є далеко більша ніж як се було оголошено в першій оповістці.

Від дня 13. с. м. Москалі не лише страждали 100.000 полонених, але число убитих є значно більше ніж по битві під Таненбергом (де, як звісно, згинуло в Мазурських озерах 135.000 московського війська).

По тридневних завзятих битвах здобули Німці місто Ловіч і змусили розбити російську армію до дикої утечі.

Здобуте місто Ловіч, яке є віддалене 24 миль від польської столиці Варшави, має велике значіння для німецько-австрійської армії в поході на Варшаву. Німці переслідують даліше російську армію з великим успіхом зовні цього фронту. Москалі уступають і хочуть удержати ся в оборонній становищі на новій лінії, яку приготували собі на случай невдачі.

Тепер зачала ся нова битва на лінії Рава-Ніда.

Тут Німці будуть мати тяжку задачу, бо Москалі заняли доволі сильний, наперед приготований становища.

БЕРЛІН (бездротна телеграма через Лондон), дня 20. грудня.

В полудневій російській Польщі кипить завзята битва. Німецькі війська виперли Москалів і перейшли ріку Піліцу.

З великим напруженем вивчаєся ціле населенє столиці на докладні подробиці про велику побіду Гінденбурга в російській Польщі. Сподівають ся, що полевий маршалок прийде вже в короткім часі точний звіт.

Втікаючих Москалів переслідують Німці даліше. Військові звістї сподівають ся, що Німці не дадуть Москалям в пору зібратися заново та заняти оборонне становище.

Теперішнє положення для німецько-австрійської армії в російській Польщі є як найліпше.

НІМЦІ КИДАЮТЬ БОМБИ НА ПОЛЬСЬКУ СТОЛИЦЮ.

ЛОНДОН, 20. грудня. — Після телеграм з Риму (столиці Італії), вчера появил ся був над Варшавою німецький воздушний кружак Цепелін і один малий літак. З Цепеліна кинули німецькі летуни 18 бомб на місто, а з літака 6. Бомби спричинили багато знищєня. Убили 90 осіб, 50 ранили, а крім того багато домів обернули в рушники.

Коли російське військо помітило Цепеліна ледви на миль перед Варшавою, почало стріляти до нього з гармат, але всі стріли не мали найменшого успіху. Цепелін спокійно полетів над польську столицю, кружляв понад нею якийсь час і кидав бомби у вибрані місця, а опісля зник з виду, відлетівши на захід.

Бомби, які впади на місто і викликали страшно голосні, потрясаючі містом вибухи, — спричинили небувалый переляк і переполох серед населєня. Мало хто здавав собі справу з того, відки похолодять ті вибухи. Загал догадувався, що Німці вже під Варшавою та отстрілюють місто з гармат. Населєня почало майже в бжевальну розпучку, але було безрадне, а таксамо безраді і безсилні були властї і не могли нічого допомогти населєню.

В РОСІЇ КИПІТЬ.

БЕРЛІН (бездр. тел. через Сейвіл), 19. грудня. — Після телеграфічних доносєнь дорогою на Букарешт арештовано в Росії не лише соціалістичних послів державної Думи, але також і радикальних (здобути трудовиків — Ред.).

Петербурзька часопись „Реч“ доносить, що правительством почало шукати за революційними організаціями. До тепер розважало товариство друкарських складачів в Москві.

БЕРЛІН, 19. грудня. — Зі Софії в Болгарії доноситься, що генерал Радко Дімітрів, котрий стояв на чолі армії, яка обилагала перший раз Перемішля — пише до одного зі своїх приятелів ось що: „Російська армія страшно здеморалізована. Жовніри відмовляють цілковито послуху і серед таких обставин не можливо думати ані про дисципліну ані про побіду“.

ПОБІДИ АВСТРІЙСЬКОГО ВІЙСКА В ГАЛИЧИНІ.

ВІДЕНЬ, дня 20. грудня. — Вчера виперло найзд Москалів в кількох місцях в Карпатах. На північний захід від Лужкова розвивається ся велика битва. Прї приступі на Кросно ми посудили ся значно наперед і осягнули успіхи. Над рікою Дунайцем кипить даліше боротьба.

НІМЕЦЬКИЙ ЦІСАР ВЖЕ ЗДОРОВИЙ.

ЛОНДОН, дня 21. грудня. — Німецький цесар Вільгельм II. вже цілковито пожував і вернувся на фронт. Так доносить телеграма з берлінської головної кватири, прислана через Амстердам (в Голандії).

Війна з Францією.

ФРАНЦУЗАМ НЕ ВЕДЕТЬСЯ В ЗАЧІПНІЙ ВІЙНІ.

БЕРЛІН, 19. грудня. — Вчера Французи нападали на Нюпорт, але без успіху.

Пробували також Французи напасти на Зільбек і Ля Бассе, але відперто їх з великими для них стразами.

Хотіли також Французи в Суасон поставити міст через ріку Ея, але Німці їм перешкодили.

Французькі шанди на схід від Ремс знищено.

БЕРЛІН, дня 21. грудня. На західнім фронті Французи здержали свої безуспішні напади на нас в місцевостях Нюпорт і Бікенот. Напад французького й англійського війська коло Ля Бассе відбито з великими стразами для наступаючих. Бжато до неволі двіста Англіїв та Індусів. Шістьсот трупів Англіїв лежить на нашім фронті коло Нотр Дам де Льоре.

В Аргонах осягнули ми певні успіхи і здобули кілька машинових карабінів.

НІМЕЧЧИНА ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ПРОДАВАННЯ АНГЛІ КУЛЬ ДУМ.

ВАШІНГТОН, 18. грудня. — Уже другий раз від початку війни була Німеччина змушена запротестувати перед неутральними державами щодо уживання дум-дум куль, якими посуджувалась Англія. Запротестовано також перед Злученими Державами, але покищо не було під сим зглядом зі сторони департаменту секретаря стану Брайна ніяких заходів для переведєня доказу.

Тепер вдруге мусів німецький амбасадор запротестувати перед Злученими Державами, а се з нагоди, що, як доносить часопис, дістав він відомість з чорного жерела, що одна з фабрик оружжя в Конектікут дістала замовленє на вісім мільйонів куль дум-дум та що ці кулі мають бути вислані через Канаду до Англії.

Дотична фірма видала однак спростованє, що се не є правда.

ОЧАЙДУХИ З „ЕМДЕНА“.

МАНІЛЯ, 19. грудня. — Сорок людей із залогі німецького корабля „Емден“, що його затопив англійський воєнний корабель „Сідней“, виратували ся і шкочили на власну руку британський торговий під проводом капітана Міке. Після оповіданя англійських офіцерів з корабля „Малика“, тих 40 моряків вишлю до „Емдена“ на суцї на Кокосовий остров. Коли вони побачили, що „Сідней“ підпливає до „Емдена“, не могли вже дістати ся до свого корабля; вони сховали ся на острові і їх Англії не могли знайти. Опісля вони відійшли з острова на одній вітрильній лодці, що дорозі панам на один англійський фрахтовий корабель і взяли його в своє посітанє. Сей корабель узброїли вони двома гарматами і

зробили його в той спосіб воєнним кораблем. Так їздили вони по Тихім океані та непокоїли англійські торговельні кораблі, але їх зловлено перед кількома днями.

ЗІЗД ТРЕХ КОРОЛІВ.

ХРИСТІЯНІЯ, 19-го грудня. — Шведський король Густав запросив на день 17. с. м. до міста Мальме (в Швеції) Гакона, короля Норвегії і Христіана, короля Данії. В супроводі своїх міністрів справ заграничних і секретарів мають запрошені королі зїхати ся на конференцію, щоби застановити ся над спільними відносинами їх країв. Се є перший зізд скандинавських монархів від 1905 р., від коли наступив розділ пераціональної унії між Швецією а Норвегією.

ПО ЧИТІ СТОРОНІ СТАНЕ РУМУНІЯ?

В російських часописах в Одесі находит ся ось така характеристична новинка: Подорожні, що приїхали до Одеси з Румунії, оповідають, що з ними їхав в тім самім поїзді один болгарський доброволець, що хотів вступити до російської армії. Він переїздив через Румунію і тут йому радили не їхати до Росії, бо Росія незабаром програє як проля Аспрї так і проти Німеччини. Тому, як він хоче кінче воювати, нехай вступить до австрійської армії. Доброволець Болгарин почувши те, вернув назад до Болгарії і йому цілком відкотило ся йти на війну. — Са новинка вказує на се, що Румунія стоїть по стороні Австрії, хоч телеграми з Парижа та Лондону все потішають Американив, що Румунія стане з Росією. Видно єї інформації не правдиві.

ХТО ПОПОВНЮЄ ЗВІРСТВА НА ВІЙНІ?

Около 300 російських літератів, артистів і вчених відало відозву до російських солдатів з зазивом, щоби вони не допускали ся в теперішній війні ніяких звірств. Ся відозва не богато вплине на солдатів, бо вони не письменні; однак вона вказує на те, що російські учені самі признають, що їх солдати не вміють бути людьми і допускають ся звірств. За ся відозву накиннули ся на вчених, артистів і літератів російські націоналістичні часописи, закидаючи їм, що вони в той спосіб кидують лише світло на російських солдатів і шкодять Росії перед опінією світа. — Певно, що Росії шкодить така відозва, але коли би вона трафала до тих, до кого вона звернена, значить до солдатів, то вона принесла би більше користі для людства, як шкоди для Росії. І тому ся відозва заслугоє на признанє.

В НЕДІЛЮ 27. ГРУДНЯ 1914
о год. 2-гій полудни відбуде ся в Київській О., в
гаді при 834 Гіл Стр.

ВЕЛИКЕ ВСЕНАРОДНЕ ВІЧЕ

а щоби збирати жертв для неседа поміж дітями теперішньої війни Українцям і на фонд відбудованя війни України, на котра запрошуєся кождо, хто вітчуєвє неспокій своїх рідних та дорогих, кого болять надолі українського народу, кождого в чий жилах живе українська кров.

"SVOBODA" (LIBERTY)
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
Published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, at
63 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.
Published by
The Ukrainian National Association
of America.
Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
63 Grand St., Jersey City, N. J.
A. SAWKA, manager.
63 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year, for Canada three dollars a year.
Single copy: 2 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

ВООРОГИ СЛАВЯНИНИ.

Стара байка, однак мусимо порушити її оболонку, бо вона все товче ся в капацях і в деяких російських часописах, а то в тих, що стоять на службі російського правительства.

Сі наемники, вдумуючи неситворені і бездонно підлі брехні на наш нарід, відкинули останніми часами на перше місце справу об'єднання Славян. Пригоду до цього дала їм русофільська орієнтація Польків, яких вони ставлять нам за примір. Вони хочуть показати, що коли Польки в теперішній часі йдуть з Росією, то й ми Українці повинні йти їх слідом.

Царські наемники все твердять, що теперішня війна, се боротьба Славянщини з Германізмом. Не треба довго пригадувати ся, щоби побачити, що се найзвичайніший лож. Ми бачимо, що проти Німців станула Росія, а з нею Англія, котрої населення належить до германського племені. Франція, котрої мешканці є романської раси, Японія, котра навіть не належить до громади індоєвропейських народів, а не то до Славян. Навіть в самій Росії не борються ся по її стороні самі Славяни, бо не можна прещинь за Славян уважати Татарів, ані Литовців, ані Фінів, ані Курляндців, ані Калмуків ані інших народів, що заселяють великі простори Росії. Отже уклад воєнних сил вказує, що теперішня європейська зглядно світова війна, се не расова війна, але війна держав, а в деяких випадках війна народів. І тому, коли би навіть з того боку дивити ся на наше становище виразно протиріччя, то поєднуване нас о зраду Славянства є звичайною брехнею. Коли візьмемо під розвагу ще й те, що по стороні Австрії, а з тим і по стороні Німеччини стоять і деякі Славяни, то побачимо, що удане царських наемників на нас не має найменшої підстави.

Ми пригадаємо недавні часи, коли вела ся війна Росії з Японією. Тоді ми, Українці, з кинжальними наклепів наших доморослих москвофільів, що се є боротьба Славянщини з азійським смором: ба що більше: урядова Росія, а за нею й її платні приставники наклепували підле христианство до війни проти поганства-Японії. Нині тасам Росія бере собі Японію за союзника. Питаємо, хто зраджує не лише Славянщину, але й ціле христианство? Чи не тасам Росія, яка так наклепувала до оборони перед потаємною Японією? Чи тасам Японія, що тоді була ворогом Славянщини й христианства, перестала бути нині такою і стала вже славянською й христианською? Бачимо отже, що справу славянського зраджено сама Росія, бо лучить ся з найбільшим ворогом Славянства.

Коли царські наемники нам ставлять за примір Польків, що тепер примаяють з Росією, то вони самі знають, що сей аргумент дуже слабкий. Перша річ: Польки ніколи не були нашими приятелями і тому ми ніколи не можемо дивити ся на те, що вони роблять. Коли вони лучать ся з нашими ворогами, то тим самим вони самі стають і нашими ворогами, хочби до тепер вони ними не були. А що правді сказати, лише русофільство Польків є зовсім несправедливим. Ті удари, яких Польки зазнали від урядової Росії, задали такі глибокі рани польському народові, що вони цілі місяці, ані ж вони їх забудуть.

На дні душі кожного Поляка є закорінена ненависть до Росії, яка скорше чи пізніше мусить вибухнути ясною полумінням. Чому вони ще тепер дають ся зловити на дудку урядової Росії чи царя — се їх річ і, коли вони на тім зле впадуть, ми за них терпіти не будемо. Досить, що становище Польків для нас не є мірою.

Але подивимся на боці ті заводи, які ми до тепер обговорили, а перейдемо до самої справи російського Славянства. Оборонні урядові Росії кинуть громади на всіх, хто не держить з Росією. Спитаємо: хто урядові Росії дав патент бути представителем Славян? А коли Росія сама себе вже такою оголосила, то чи поступала вона так, як дійсна представителка Славян? Факти вказують, що ні! Хто хоче бути оборонцем і представителем якоїсь нації — чи раси, то він повинен так поступати, щоб тій нації чи расі принести честь. Чи Росія поступила так, щоби всі Славяни могли нею похвалити ся, що вони мають сильного культурного представителя? Діла Росії показують що іншого.

Урядова Росія не лише не може бути гідною представителкою Славянщини, але вона не може навіть принести честі своєму, московському народові. Урядова Росія, се горстка звичайних гешефтарів з російським царем на чолі. Тій урядові Росії не залежить навіть на частю й добробуту свого народу. Навіть царські платні льокаї мусять признати, що просвіта, се добробут народу. А що зробила Росія для просвіти? Дала своєму народові? Кожен скаже, що ні. Ця горстка гешефтарів знала, що коли би нарід дістав просвіту, то він забавив би волі, а воля се не в смак гешефтарам, бо вони не могли би дерти з народу шкіри та бенкетувати.

Такою отже Росією не може похвалити ся Славянщина, ані не може похвалити ся навіть сам московський нарід. І тому то найкрасні сини московського народу вложили тільки зусилля, щоби знищити цю горстку кровопийців з царем на чолі. Через те ті ширі сини московського народу підняли революцію, бо вони хотіли свободної Росії, щоби могли нею похвалити ся. Але урядова Росія ввішала найліпших своїх патріотів; на руках тої горстки присохла кров рідних дітей. Що сі ширі москвофільні патріоти бажали сильної й вільної Росії, свідчить те, що великий російський революціонер Бурцев дійшов тепер боротьби ся з ворогами Росії — але його замкнули до тюрми і певно його чекає така сама кара як других мучеників за вільну Росію.

З того бачимо, що коли власні сини московського народу не можуть похвалити ся Росією, то не може нею похвалити ся й Славянщина. І та Росія, котра оголосила себе опікункою Славян, вона перша стоїть між зрадниками Славянщини, бо вона шунає лише наживи для себе: і на власний нарід і на інших славянських народах. А що ми не можемо стояти нині при такій Росії, се очевидна річ. Ми мусимо вміти відійти ті наслідства, яких допустила ся Росія над нами. Коли би ми нині стали в обороні такої Росії, ми щойно тоді були би не лише зрадниками Славянщини, але зрадниками цілого людства, підлимми, безхарактерними людьми. Бо нині ціле людство бере ся за свободу, а коли би ми підперли ту горстку кровопийців, на яких совісті тяжить заклад мору найкрасніших російських патріотів, то ми помагали би нищити культуру й здобутки цілого людства. Для нас се не є честь належати під сильного, брутального медведя.

Коли царські льокаї стоять в обороні теперішньої злочинної Росії, то вони разом зі своїми хлібодавцями є зрадниками цілої Славянщини. А коли вони хочуть від себе відвернути увагу й назвати нас зрадниками, то на се ми скажемо: що якраз ми є добрими Славянами, бо ми хочемо, щоб усі Славяни стали добрими братами й синами сонця правди. А коли наймити хочуть стати добрими Славянами, нехай наперед покінчуть підлу службу, покінчуть випалюване царя кровопийця, а стануть за визволеня з кайданів свого рідного народу, а з тим і в обороні славянського імені.

ВИЙШЛА З ДРУКУ НОВА КНИЖОЧКА

Андрій Чайковський.

ЯК МЕНЕ ВИБИРАЛИ ДРУЖБОЮ? Дуже веселе весільне оповідане. Додаток: ЦІСАРСЬКИЙ СОЛОВІЙ. Книжочка обнімає 30 сторін друку, коштує 10 центів. Замовлення треба посилати до

RUTHENIAN BOOK STORE
701 W. Lackawanna Ave. Scranton Pa.

Неймовірно!

В російській часописі „Русское Слово“ читаємо про ось який „подвиг“ головного команданта російської армії, великого князя Николая Николаевича:

Головний командант приймав генерала Серафимова з рапортом про подолане військ. Не знаю, чи почальний командант був яний, чи лютий, досить, що вибів генерала, зірвав з него генеральські відзнаки і викинув з канцелярії. Се значить — инше часопис — що генерал вже не є генералом, а опльованим, зганьбленим, пониженим салдатом. Як би се було в Німеччині, то сам цісар Вільгельм порадив би сьому генералові або поповнити самовбійство, або забити головного команданта, щоб якимнебудь способом змити сьому нечувану ганьбу. Але в „славянській“ Росії все уїде!

Великі князі не привикли перемонити ся не лише з простими хлопцями, але навіть з високими достойниками, князями й міністрами. Їм віддають відвічалі становили лише дитого, що вони з царської родини.

Таке саме і з теперішнім головним командантом Николаєм Николаевичем. Він не положив ніяких засуду для Росії, але є дядьком паря і сином великого батька, що був колись головним командантом в російсько-турецькій війні. Коли сей батько сьвяткував свого часу перемогу над Турками і устроїв бал в Кішиневі, тоді бавив ся з ним також нинішній Николай Николаевич, маючи 19 літ. Йому впадо тоді в око красавиця княгиня Кантакузен.

Другого дня по забаві прибув Николай рано до дому князя Кантакузен і мимомолоту сьудкобій вивав до спальні княгині. Си збудила ся й крикнула, а її чоловік зірвав ся з просоння і вибів Николая, нинішнього головного команданта, качучком по митках членах його тіла. Князь Кантакузен був би за се пожив смерті, але йому вдало ся якось виправдати ся.

З того часу віддав ся великий князь крайній розпусті, зовсім не займаючи ся військовими справами. Нині зробили такою ледаря начальним вождем шістьмільйонної армії, котру він веде на загибель.

Великий князь сидить собі яких 200 кілометрів поза боевою лінією, не має пошля, як виглядає війна, не знає навіть воєнного пороку, не стрічає ся з салдатами, не знає навіть, як виглядають полєві заводи, не бачить бідованя живнів — але є головним командантом, бо є великим князем і має абсолютну власть життя і смерті не лише над простими салдатами, але й над генералами. Не диво отже, що Росія не може побідити, коли такі „головні“ є командантами. Великого князя не обходило, що принайменше яка одна третя часть його армії цілком знищена, а решта так адеморалізована, що кожної хвили відмовить послугу. Але царські наймити будуть крушити копє за великим князем, „славянським“ головним командантом.

В ЗАДУШНІ ДНІ.

Задущні дні, яких ніколи Не було й може не буде. Могли скрізь лягти по поли І жалі, як гурган, гуде.

Як чорна хмара люд в жалобі Сипіть на кладбище. Візки Складають на коханім гробі Сироти, родичі, жінки.

А кілька їх лежить там нині В калюжах крови, без вінків, Як ті дуби в Верховині, Котрою гурган летів.

Нема кому їх вярдити, В далеку, виправити путь. Лиш вітер хоче загостити, Але гармати не дають.

Лиш зорі сяють понад нїми, Як в церкві безліч яних свьч, І плаче степ слїзми дрібними, Палахкотить кривава ніч...

Спить тихо. Бо прийде година. Коли над вами зацвіте Російним квітом Україна — Житє віддади ви за те.

І.

Опало листе. Смерть і тиша. Бездонний біль. Летить в село від диких шлз Червоний кін.

Без ховестів, без сїдла біжить, З дороги уступаєсь, хто живе! Червоний кін біжить.

II.

Де єсть твій дїм, твій тихий дїм? Скажи, мій рідний брате... Ударив з неба наглий грім, Звалив мій дїм, спалив мій дїм, Нема де зимувати! Де твоя жінка, діточка, Де вірна челядина?... „Он, бачиш тї могилки? Схилились вітри, летять галки, Отсе моя родина“.

(„Дїло“ ч. 9. з 14. падол. 1914.)

ДРОТЯНІ ОГОРОЖІ НА ВІЙНІ.

Нема майже нічого, що не малообити застосовані у війні. Ледви появив ся новий винахід, нераз зовсім невинний, а за час бачимо, що бог війни краше всіх послугує ся сим винаходом. До таких невинних на вид винаходів належить і огорожа з колючого дроту, або по турецькому „фене“. А такі огорожі відграють велику роль на воєнній полі.

Перший раз ужили дротяних огорож для воєнних цілей Бурі. Щоби спинити англійську кавалерію, вони заклали низку понад землею дроті, вибіраючи, коли можна, таке місце, де їх найменше можна видіти, як в стерні, в траві, в бур'яні.

Треба собі уявити, що дїєть ся, коли кавалерія, не сподіваючись нічого, заїде поміж такі дроті. Передні коні падають, зачепившись ногами за дроті, другий ряд падає на них. Кілько замішаня, каліцтва і смерті мусить бути в таких місцях!

Тепер огорожі з дротів роблять всі армії. Така огорожа може бути висока на метр і вища, або дуже низка, навіть кілька цаїв понад землею.

Однак дріт помітаний тут не так просто, як у звичайних огорожах, але в різних напрямках, закрутах, перемонках, аби не легко було його розмотати, а хоч би і попередити. До сього є в кожній військ потрібні спеціалісти.

Огорожа така зупиняє і кавалерію й інфантерію. Колонний дріт калічить коні, а у війні нема часу їх лічити. Коли ранні завеликі, тоді кіні непридатні і треба його застрілити, або пустити, нехай іде пасти ся, коли хоче.

НОВИНКИ.

ДР. АШКЕНАЗЕ ЗГИНУВ НА ПОЛІ БОЮ.

З Галичини прийшли відомості, що у вересні згинув у битві під Городком др. Товія Ашкеназе, котрий вступив був до армії яко добровольець в ранзі офіцера.

Др. Товія Ашкеназе був одним з найвідзначніших адвокатів у Галичині. Був походження жидівського і признавав ся до Польків, але був чоловіком поступовим і все прихильно відносив ся до України. Ного заслугою було, що понавив виходильське верховодство у львівській адвокатській палаті (котра ставила ся ворожо до Українців; наприклад не хотіла прийняти на листу адвокатських коңіциєнтів д-ра Осипа Назарука за те, що процесував ся з польським письменником за образу українських студентів і єпископів засуджене Сенкевича на 30 днів). Українські і жидівські адвокати з області львівської адвокатської палати за починком д-ра Ашкеназе умовили ся були перед кількома роками для повалени вшехпольських верховодів та вповні осигнули ту ціль і д-ра Ашкеназе виборили президентом палати, яким він був до останнього часу.

Др. Товія Ашкеназе був також провідником недавню основаної польської поступово-демократичної партії, з рамені котрої при останніх сеймових виборах вишпав був послом з міста Бродів голосам тамоніших жидів і Польків.

Був він також кілька літ радним і віцепрезидентом міста Львова, але по останніх виборах, коли він тільки один був вишпав спомик львівських поступовців, зрік ся вибору через те, що їм його було також на вшехпольських лістах.

Був се чоловік науки і совісної громадянської праці. Все був він великим ворогом самодержавної Росії і пійшов на війну миме свого старого віку (мав 53 роки) та віддав своє життя в боротьбі проти Росії.

ЯК ФРАНЦУЗИ ОСУДЖУЮТЬ РОСІЮ.

Італійський дисидент „Журналь д'Італія“ помістив недавно статтю Італійського письменника Дієго Ангеліка, що під теперішню пору перебуває в Парижі й належить до приятелів Франції. В тій статі опісє Ангелік одушевлені Французів до Англіїв і здержливість супроти Росії. Французі штурмують, пощо властиво вони позичили Росії 20 мільярдів франків на реорганізацію російської армії, коли ся армія не спосібна побороти Німеччини? В Парижі були того переконані, що Москва протимо мисли займуть Берлін. В Парижі знають також, що рос. аристократія зовсім не одушевляєт ся війною і вона чужі більше симпатії до Німеччини ніж до Франції. Се мав навіть сказати російський амбасадор в Парижі, Ізвольський. Він заявив в однім товаристві приватно, що Москва зовсім не одушевляєт ся війною, бо ся війна вимагає від Росії жертв на те лише, щоби побіджена Франція в будучности тинула користі. Сей вислів Ізвольського викликав негодованє в Парижі і Французі починають тепер ставити ся навіть неприхильно до Росії. Франція негодє також і на Іспанію, по якій надія ся, що вона стане проти Німеччини. Міжтім єспанський король вислав на час війни до Франції яко амбасадора генерала Бальверде, котрий є прихильником Німеччини. За се відражуєт ся Франція Іспанії і прибуває її містєту в будучности.

КАЛЕНДАР У. Н. СОЮЗА НА 1915 Р.

Завдав Володимир Лотоцький.
Зміст:

- Рік 1915.
- Календаріум.
- Б. Д. — У. Н. Союз.
- Віддані У. Н. Союзом.
- Розв'яз У. Н. Союзом.
- ХІІІ. Гол. конвенція У. Н. Союзом.
- Ю. Бачинський. З культурного життя наших емігрантів у Зауєних Державах.
- Найважливіші події з нашої минуштини.
- Ів. Франко. Україні (вірш).
- Ів. Франко. Т. Шевченкові.
- Княжна Я. Кочубейна. На Шевченкові могилі (вірш).
- М. Возняк. Наша рідна мова.
- Х. Алчевська. Моя вітчизна (вірш).
- Короткий опис українських земель.
- Г. Лінг. Верну ся я на села рідні (вірш).
- Д. Антоном. Демон.
- Лемківські пісні про Америку.
- Т. Вірний. Працює (Амер. Козацтво посвята).
- Х. Алчевська. Діти бідного народу: Україна (вірш).
- Шевченківський зблиз у Львові 1914 р.
- А. Бей. Угорська Русь.
- Л. Галібі. Журба (вірш).
- Антін Лотоцький. Наша народна поезія.
- Вірші: О. Олесь, О. Юлєс, П. Грабовського.
- Юрій Сірий. Відродженя російської України (приєслава стаття з Петербурга).
- С. Руданський. Чорні думи зисли; Хто-ж ріднянський там заплаче.
- А. Лотоцький. Сестра-козачка (історичне оповідане).
- Ів. Франко. Земле моя (вірш).
- В. Дорошевич. Як міністри ушасливали нарід (сатиричне оповідане).
- Секітськи калчі.
- Ст. Руданський. Звезда мене не біла.
- Т. Шевченко. Сувотів.
- Др. І. Крипаневич. Русь-Україна і Москвитина.
- Т. Шевченко. Тарасова піч.
- Посольство у Хмельницького (з літописів).
- Б. Лепкий. Голос нації (вірш).
- Др. І. Франко (житєпись).
- Про гетьмана Сагайдачного, про боротьбу козаків (з літописних оповідань).
- Царська Академія Наук в Петербурзі про українську мову.
- В. Стефанік. Нічлис (оповідане).
- Через просвіту до добробуту української народної заповіді.
- Лев Лотоцький. Кисниці (оповідане).
- Правда і несправда (нар. пісня).
- М. Старицький. Українська нива (вірш).
- П. Городецький. Пісня без слів (оповідане).
- Арнадій Аверченко. Пригоди в темнім московським селі (веселе оповідане).

Злучені Держави Північної Америки. Державний устрій; законодавча власть; виконавча власть; судова власть. Населєня і поверхня 34. Держав. Нинішні послістє 34. Держав. Письменність 34. Держав. Як стати горожанином 34. Держав. Важливі приписи для військових добровольців у 34. Держав. Нав і сьгуа — після американського права. Прана залозити у 34. Держав. Еміграційний закон Злучених Держав. Відповідальність сьужбодавця на українськ при праці.

Різдвяно в Америці.
 Застій еміграції, політич. і міст.
 Пашпортів припису у Злучених Державах.
 Місто Нью-Йорк (з приводу 300-літнього на-
 впадою).
 Найвищий будинок на світі.
 З боротьби між робітниками і капіталістами у
 З. Державах.
 Право голосування жінщин.
 Статистика телефонів.
 Еміграція до З. Держав в 1913—1914 р.
 Славяни.
 Минулий рік (огляд подій).
 Твердості у З. Державах.
 Дешо про Канаду. (Опис Канади; устрій Канади;
 українська еміграція до Канади; будучисть
 Канади; роздача землі і т. д.)
 Кілько курять в Америці.
 Мирослав Сичинський. Що лишить про війну (ста-
 ття прислана з Берліна).
 Огляд війни (від початку до 30. листопада).
 Події української війни.
 Про воєнні кріпости.
 Володимир Лотоцький. Європейська війна. (При-
 чини війни і які наслідки вона буде мати для
 України).
 Розвиток англійської мови.
 Цікаві ворожби на 1915-тий рік. (Ворожби
 Англії, що стануться в європейських дер-
 жавах).
 Дешо про землі і часті світа.
 Міри і ваги в Америці.
 Жартів і т. д.

Ось-тут подані заголовки статей, віршів, опо-
 відань і т. д. календаря У. Н. Союзу на 1915-тий
 рік. Кожен, хто прочитав самі лише ті заголовки,
 переконається, яку вагість може мати для нього
 така книжка, написана в гарній українській
 мові і дуже доступно, популярно. Тому, дається
 ся, не треба що її прихвалювати, бо що добре,
 то само хвалить ся.

Зазначимо ще тільки, що календар У. Н. Со-
 юзу на 1915-тий рік дуже багато прикрашений і-
 люстраціями. Всі ці ілюстрації — дуже красиві,
 ділями нові і ще незнані. Всіх ілюстрацій в ка-
 лендарі є 110 (сто десяти). Більше ніж чвер-
 ть часті їх — це ілюстрації з теперішньої вій-
 ни, самі найкрасиві і найцікавіші; між ними та-
 кож з Галичини. На воєнних образах побача-
 чать чвяти, як виглядають пілоти війни; як до-
 влять ся на них кораблі; як виглядають новітні
 форти; як будують ся земляні окопи і т. д. Бо-
 гато ілюстрацій є зі старого краю; гарні
 портрети митрополита графа Шептицького і укра-
 їнських політичних діячів у Галичині. Далі-
 ше є прекрасні фотографії з російської У-
 країни (дітята, групи і т. д.). Є фотографії
 відділів У. Н. Союзу; ХН. конвенції У.
 Н. Союзу в Београді, Н. Н.; нового уряду У.
 Н. Союзу; фотографії з Елісе Айхенд; з а-
 мериканського життя; гумористичні і т. д.

Один примірник календаря У. Н. Союзу на
 1915-тий рік коштує разом з перекладом у Злу-
 чених Державах і в Канаді лише 60 центів.

Замовляти посилаати по адресу:

"СВОБОДА"
 83 Grand St., Jersey City, N. J.

КАСОВЕ СПРАВОЗДАНО У. Н. СОЮЗА за місяць листопада 1914 р.

Відділ	зап.	Відділ	зап.
1.	515.08	50.	34.10
2.	139.00	51.	48.00
3.	233.60	52.	21.66
4.	38.35	53.	215.60
5.	137.00	56.	66.94
6.	276.88	57.	61.10
7.	132.00	59.	42.22
8.	186.86	60.	19.56
9.	140.80	61.	137.36
10.	10.50	62.	25.08
11.	146.45	63.	141.00
12.	62.58	64.	46.80
13.	192.94	65.	209.16
14.	30.85	66.	65.65
15.	37.00	67.	33.22
16.	45.00	68.	36.86
17.	72.10	69.	184.64
18.	159.00	70.	37.50
19.	31.72	71.	22.76
20.	27.86	72.	25.50
21.	133.50	73.	44.36
22.	31.50	74.	96.31
23.	30.00	75.	20.00
24.	111.22	76.	347.36
25.	54.00	77.	13.50
26.	176.36	78.	50.58
27.	154.05	79.	73.50
28.	50.50	80.	28.08
29.	30.00	81.	105.00
30.	72.00	82.	57.00
31.	88.50	83.	43.52
32.	156.22	84.	16.86
33.	116.16	85.	16.50
34.	114.25	86.	38.50
35.	56.25	87.	133.52
36.	37.50	88.	114.06
37.	13.50	89.	22.50
38.	63.48	90.	61.74
39.	250.50	91.	125.16
40.	70.10	92.	72.02
41.	6.22	93.	42.22
42.	37.50	94.	52.50

Відділ	зап.	Відділ	зап.
99.	170.70	246.	57.14
100.	21.66	247.	65.56
101.	11.16	248.	68.44
102.	115.97	249.	61.08
103.	33.00	250.	59.46
104.	140.00	251.	65.36
105.	40.34	252.	32.40
106.	191.35	253.	39.00
107.	111.68	254.	12.44
108.	43.50	255.	10.00
109.	21.66	256.	34.72
110.	65.36	257.	65.20
111.	57.65	258.	105.18
112.	16.50	259.	61.50
113.	186.22	260.	21.41
114.	75.22	261.	26.40
115.	87.04	262.	54.00
116.	28.14	263.	97.50
117.	37.90	264.	55.50
118.	112.52	265.	58.50
119.	48.66	266.	42.00
120.	81.86	267.	63.44
121.	58.34	268.	38.36
122.	36.86	269.	70.50
123.	58.08	270.	42.22
124.	157.80	271.	151.72
125.	42.00	272.	106.76
126.	79.50	273.	52.12
127.	79.10	274.	90.44
128.	24.44	275.	48.00
129.	18.90	276.	27.00
130.	31.50	277.	39.00
131.	83.58	278.	51.32
132.	73.62	279.	35.60
133.	83.88	280.	33.94
134.	99.00	281.	19.30
135.	21.86	282.	59.38
136.	30.00	283.	35.61
137.	22.94	284.	25.30
138.	109.30	285.	21.24
139.	40.72	286.	91.04
140.	40.50	287.	28.94
141.	11.80	288.	37.08
142.	56.50	289.	65.62
143.	46.30	290.	45.00
144.	76.50	291.	58.10
145.	147.81	292.	82.50
146.	37.08	293.	119.69
147.	135.90	294.	89.20
148.	40.86	295.	37.50
149.	18.86	296.	70.50
150.	85.75	297.	28.72
151.	27.10	298.	33.68
152.	28.50	299.	17.80
153.	9.00	300.	25.72
154.	124.74	301.	31.52
155.	69.00	302.	97.50
156.	50.20	303.	8.86
157.	60.00	304.	45.00
158.	109.35	305.	53.36
159.	19.72	306.	21.00
160.	36.00	307.	25.10
161.	63.00	308.	48.36
162.	86.96	309.	51.46
163.	34.50	310.	53.16
164.	36.66	311.	15.90
165.	116.16	312.	24.22
166.	42.86	313.	32.22
167.	16.30	314.	25.08
168.	123.88	315.	38.84
169.	38.58	316.	31.74
170.	69.44	317.	66.00
171.	91.06	318.	46.52
172.	22.52	319.	80.68
173.	69.00	320.	66.08
174.	102.74	321.	44.36
175.	52.50	322.	46.94
176.	47.80	323.	13.52
177.	29.36	324.	50.97
178.	41.20	325.	33.86
179.	33.90	326.	108.44
180.	26.58	327.	43.93
181.	31.96	328.	13.08
182.	30.00	329.	32.58
183.	68.62	330.	25.54
184.	63.15	331.	34.94
185.	121.50	332.	36.22
186.	35.36	333.	65.00
187.	30.66	334.	12.00
188.	57.00	335.	34.72
189.	97.74	336.	27.00
190.	28.12	337.	34.96
191.	35.54	338.	17.17
192.	73.50	339.	50.98
193.	90.44	340.	24.04
194.	89.22	341.	47.05
195.	73.50	342.	30.86
196.	47.08	343.	25.72
197.	157.98	344.	50.58
198.	219.68	345.	28.58
199.	111.68	346.	14.11
200.	66.86	347.	42.52
201.	127.59	348.	15.68
202.	87.00	349.	52.74
203.	39.00	350.	63.10
204.	235.72	351.	27.52
205.	42.00	352.	46.72
206.	80.16	353.	34.34
207.	29.18	354.	27.44
208.	56.86	355.	70.11
209.	25.72	356.	25.11
210.	100.87	357.	19.50
211.	22.76	358.	34.80
212.	111.26	359.	8.36
213.	22.32	360.	17.22
214.	33.06	361.	20.36
215.	39.66	362.	21.44
216.	25.10	363.	13.52
217.	41.01	364.	32.66
218.	157.36	365.	42.48

Відділ	зап.	Відділ	зап.
386.	21.22	395.	27.22
387.	53.84	396.	35.58
388.	19.76	397.	25.72
391.	27.02	399.	38.78
392.	34.24	400.	45.86
393.	20.60	401.	24.86
394.	27.50	402.	11.00
А. Шаршонов на кап. і %		112.05	
П. Гарінгтон на %		90.00	
Л. Велла на %		24.00	
Ядловський на %		62.50	
„Свобода” на капітал і %		114.50	
Фонд Р. М. Союза		30.399.64	
Притік за місяць надоліст		52.186.90	

